

MALMÖ HÖGSKOLA

Lärande och samhälle

Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

En översikt av modersmålsundervisning i arabiska

An overview on mother tongue tuition in Arabic

Butheina Almahmoud

Arabiska med didaktisk inriktning

Lärarexamen 270hp

Lärarytbildning 90hp

2014-06-03

Handledare: Jan Härdig

Examinator: Ola Fransson

Förord

Ett varmt tack till min handledare på Malmö Högskola, Jan Härdig, för god vägledning och synpunkter genom detta arbete. Jag vill tacka mina informanter som har delat med sig av sina tankar och åsikter under mina intervjuer. Ett stort tack till min familj, och ett stort tack till mina barn Mustafa, Lollo och Retaj, som har gett mig ett stort stöd och visat förståelse samt tålamod.

Sammanfattning

Syftet med studien var att ge en överblick av hur en modersmålsundervisning i arabiska bedrivs i nutid. Studien omfattar två undersökningar som ger en bild av det granskade området. Den första delen av undersökningen består av intervjuer med modersmåls lärare, medan den andra delen är en enkätundersökning som genomfördes med elever i åk 6 och elever från åk 8 på högstadiet. Hela studien utfördes på en skola i södra Sverige.

Studien visade betydelsen av modersmåls lärarens roll inom modersmålsundervisning. De behöver utforma undervisningen efter elevernas olika nivåer exempelvis genom att använda passande läromedel för undervisning och därmed utforma undervisningen på ett sådant sätt så att eleverna blir engagerade i både sitt kunskapssökande och i sin språkutveckling. De metoder som framkom av studien för att engagera elever i modersmålsundervisningen var bland annat skönlitteratur, sagor, samtal, dialoger, presentation av egna tankar och idéer. De visade sig ha en mycket bra effekt för att nå ett framgångsrikt resultat i modersmålsundervisningen i arabiska.

Nyckelord: arabiska språket, modersmål, modersmålsundervisning

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställning	6
2. Litteraturgenomgång	7
2.1 Modersmål i ett historiskt perspektiv	8
2.2 Modersmål i skolans styrdokument	8
2.3 Modersmålsundervisning	8
2.4 Modersmålspråket i arabiska	9
2.4.1 Vad är arabiska?	9
2.4.2 Ljudsystem	9
2.4.3 Skillnader mellan det arabiska och svenska språket	10
2.5 Pedagogens roll i modersmålsundervisning	11
2.5.1 Skönlitteratur som kunskapskälla i undervisning	11
2.5.2 Högläsning och stimulering av språkinlärning	12
2.6 Val av läromedel	12
2.6.1 Digitala läromedel	13
2.7 Undervisningsmiljö	13
2.8 Föräldrars roll	14
2.9 Bedömning	14
3. Metod	15
3.1 Etik	15
3.2 Presentation av deltagarna i enkäten och intervjun	16
3.3 Genomförandet och bearbetningen	16
3.4 Reliabilitet och validitet	17

4. Resultat	19
4.1 Enkätundersökning	19
4.2 Resultatet av intervjuerna	22
4.3 Analys av resultatet	24
5. Diskussion och slutsats	27
6. Avslutning	28
7. Vidare forskning	29
8. Källförteckning	30
8.1 Bilaga (1)	32
8.2 Bilaga (2)	33
8.3 Bilaga (3)	34

1. Inledning

Jag är en student som läser lärarutbildningen, arabiska med didaktisk inriktning. Jag har erfarenhet om vad som gäller elevernas kulturella identitet, motivation, inspiration och hur man stöttar dem i deras språkutveckling eftersom jag jobbat som modersmållärare för bl.a. gymnasiet, grundskola (tidigare och senare år) och förskola. Därför var det naturligt att jag skrev min examen om modersmålundervisning i den svenska skolan.

”Språk är ett redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språk kan människan uttrycka sina känslor och tankar inför andra och förstår vad andra tänker och tycker” (Lgr11:87). Den här studien kommer att ge en inblick i modersmållärares ansvarsfulla uppgift i skolan genom att ta reda på vilka arbetsätt och metoder som modersmållärare använder för att stimulera elever i modersmålsundervisningen. Detta med hänsyn till vilken inställning elever har till modersmålsundervisning. ”Det huvudsakliga syftet med modersmålsundervisning är att stärka elevernas självkänsla och tydliggöra uppfattningen om den egna livssituationen här i Sverige, samt utveckla eleverna till flerspråkiga individer med en flerkulturell identitet”(Kursplan för modersmål:60).

Detta budskap kan förmedlas till elever genom en modersmålsundervisning som bidrar till att de återupplivar sitt modersmålspråk och samtidigt utvecklas och förbättras i språket. Det är kring detta som en modersmållärare ska intensivt och inrikta sina krafter, för att utveckla eleverns förmågor och lärande.

1.1 Syfte och frågeställningar

Denna studie handlar om att undersöka och ge en överblick över hur modersmålsundervisning i arabiska ser ut idag. Dessutom ska den belysa faktorer som bidrar till en lyckad modersmålsundervisning i arabiska.

Frågeställningar:

- Hur bedrivs dagens modersmålsundervisning i arabiska?
- Hur uppfattar elever modersmålsundervisning i arabiska?

2. Litteraturgenomgång

Sedan 1960-talet har det pågått en diskussion om modersmålsundervisningens betydelse för elevers utveckling (Skolverket, 2010). En modersmålsundervisning i arabiska språket ska bidra till att eleverna får en möjlighet att utveckla sitt språk både i tal och skrift. Utöver detta ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla ett interkulturellt förhållningssätt i skolan och samhället genom att undervisningen ska utgå från ett jämförande perspektiv på språket och kulturen (Skolverket, 2011). Dessutom ska en modersmålsundervisning anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Ladberg (2000:4) hävdar att en modersmåls lärare måste ha breda kunskaper om alla åldrar och om olika nivåer, då olika elever ingår i en och samma grupp. Genom modersmålsundervisning ska elever få en stark bas i modersmåls språket, vilket bidrar till att elever får mer förståelse för sina kulturer och andra kulturer och bli flerspråkiga och flerkulturella. Utöver det ska modersmålsundervisning också medverka till att elever blir mer kunniga om andra skolämnen.

Det finns också andra positiva och viktiga aspekter i en modersmålsundervisning, bland annat arbetssätt och metoder, som alltid verkar vara av stor vikt vid inlärningsprocessen. Därför bör en modersmåls lärare ta det största ansvaret för att ge alla elever möjlighet till en god språkutveckling. Chambers (1993) betonar att lärarens roll som förebild är viktig. Modersmåls läraren ska vara engagerad i elevernas läsning och visa intresse för vad de läser. Det ska också synas att läraren själv läser och att de njuter av det. En av lärarens viktigaste uppgifter är att skapa en bra miljö där alla vill och kan bli lärande och leda samtal. Enligt Molloy (1996) är det vi lärare som ska ge eleven redskap för att kunna bearbeta innehållet och skapa nya erfarenheter.

Chambers (1993) anser att eleverna bör få tillgång till ett stort och brett sortiment av litteratur som de kan välja mellan. Böckerna ska ställas så att de står på hyllor i ögonhöjd för att locka och fånga elevernas intresse. Elever stimuleras bäst till läslust genom ombonad miljö med bekväma platser i klassrummet. Det är både den fysiska och psykiska miljön som har en betydelse för att elever ska känna sig motiverade. Det som ska läras ska kännas meningsfullt och det är en viktig faktor för att eleverna ska ha viljan att lära sig enligt Dysthe(2003).

2.1 Modersmål i ett historiskt perspektiv

Håkansson (2003) säger att definitioner av begreppet modersmål har förändrats genom tiderna. Hon förklarar att definitioner av modersmål är tidsbundna och beroende på vilken definition man använder så får ordet olika betydelse. Modersmålsbegreppet ändrades år 1975 till hemspråk. Detta skulle bättre förklara undervisningens syfte, nämligen att träna och undervisa i det språk som talas i hemmet (Hyltenstam & Tuomela, 1996).

År 1997 ändrades begreppet återigen till modersmål. Enligt Hyltenstam & Tuomela var förklaringen denna gång att termen hemspråk leder till uppfattningen att det utländska språket bara kan användas i informella sammanhang i hemmet. Termen modersmål ansågs vara den rätta formuleringen för att tydliggöra att det handlar om elevens första språk.

2.2 Modersmål i skolans styrdokument

Modersmålet är det första språket som individen lär sig och det blir en viktig inlärningsinstrument för individens kognitiva utveckling. Det framgår i Skolverkets kursplan om modersmål i grundskolan Lgr 11. Utöver det säger kursplanen i modersmål att modersmålet är nyckeln till det kulturella arvet med dess olika yttringar. Genom kunskaper om kulturbakgrunden och om den egna minoritetskulturen i Sverige kan ämnet modersmål bidra till att hjälpa eleverna att göra jämförelser mellan olika kulturer och därigenom bättre förstå sin situation. Med modersmålet kan man skapa det kulturella arvet med dess olika uttryck. T.ex. genom att elever kan prata med äldre som kan berätta gamla sagor, sjunga visor etc. och på så sätt får de en större förståelse för sin kultur (Ladberg 1996).

2.3 Modersmålsundervisning

I skollagen(2010:800) i den nya skolförordningen (2011), kap 7§, nämns det att huvudman har en skyldighet att erbjuda modersmålsundervisning. Eleven ska dock ha grundläggande kunskaper i språket samt ha önskemål om att få sådan undervisning. Enligt grundskoleförordningen kan elever i grundskolan studera ämnet modersmål som elevens val, som språkval, inom ramen för skolans val eller helt utanför timplanen. I kursplanen står det att "undervisning i modersmål ska bidra till att eleverna erövrar kunskaper om modersmålet uppbyggnad och blir medvetna om modersmålet betydelse för det egna lärandet i olika

skolämnen. " (Lgr 11:87). Målet med undervisning i modersmålet är att ta till vara kunskaper om historia, traditioner, samhällsliv i sin ursprungskultur och ha förmåga att jämföra detta med svenska samhället. Modersmålsundervisningen stärker elevens personlighet, självkänsla, självförtroende, och identitet.

2.4 Modersmålspråket i arabiska

2.4.1 Vad är arabiska?

Arabiska språket är ett av de fem största språken i världen och talas av ca 308 miljoner människor om man räknar alla förekommande dialekter. Det är ett av FN:s fem officiella språk. Om man lär sig arabiska vet man att detta språk indelas i två kategorier: klassisk arabiska (Fusha) och folkdialekter (vardagsspråk). Fusha används för höga funktioner såsom t.ex. böner, tal eller fördrag medan dialekter används för låga funktioner som till ex. i hem och familjediskussioner, handel och marknad och i diversifierade arabiska samhället. Klyftan mellan fusha och andra dialekter är stor i det arabiska språket. I läs- och skrivinlärning använder man fusha medan överallt utanför skolan talar man dialekter. I klassrummen används en språkblandning mellan fusha och dialekt. Detta är en orsak till allvarliga pedagogiska problem. Blandningen leder till brist på språkkunskaper inom fusha och detta leder till sociala problem (Abu Rabia, 2000).

Arabiska språket skiljer sig från det svenska språket på många vis. I svenskan skriver man från vänster till höger medan man i arabiskan skriver från höger till vänster. Bokstäverna liknar inte alls latinska bokstäver. Det finns också stora skillnader mellan skriftspråket och det muntliga språket i arabiskan d.v.s. det finns många olika dialekter av talspråket.

2.4.2 Ljudsystem

Vid jämförelser mellan olika språks ljudsystem finner man både likheter och skillnader. En likhet är att alla språk i världen har vokaler och konsonanter. Arabiska språket skiljer sig åt när det gäller antal fonem (ljud enheter) och hur olika fonem kan kombineras. Man kan inte stavningsreglerna om man inte hör eller inte kan skilja på långa och korta vokaler. En tvåspråkig elev kan alltså ha svårigheter med att behärska och uttala de olika främmande kombinationerna av ljud enheterna (Hultinger & Wallentin, 1996).

För att bygga ut läsandet och skrivandet krävs det att man har förutsättningarna att kunna koppla ljud och kombinationer av ljud till bokstäver och ord. Utan baskunskaper i form av ett väl etablerat ljudsystem kommer läsinlärning att byggas på en mycket osäker grund. (Hultinger & Wallentin, 1996:89).

Språkbokstäver och språkljud kan kopplas direkt till varandra genom tal och skrift, men vi talar inte som vi skriver eller vice versa. När man skriver en text tänker man på vilken mottagare som kommer att få texten och hur reaktionen utspelas. Många lärare vittnar om att deras elever har svårt att skapa sådana bilder av det de läser (Myndigheten för skolutveckling, 2003:29).

2.4.3 Skillnader mellan det arabiska och svenska språket

I arabiska språket finns det 28 bokstäver, tre av dem är vokaler och resten är konsonanter, medan det i svenska språket finns 29 bokstäver med nio vokaler och det resterande är konsonanter.

Det arabiska skriftssystemet har 25 grundläggande konsonanter. De flesta konsonanterna liknar varandra i utseendet, det enda som skiljer dem åt är punkternas position och streckens position på varje konsonant. Varje bokstav har tre eller fyra olika former som skrivs på bokstaven antingen i början, mitten, slutet eller separat i en text. Avkodningsprocessen gör det svårt för eleverna att lära sig grunden för att skriva. Ett annat problem med den arabiska skriften är de didaktiska formerna och de didaktiska tecknen (fatha, kasra och damma, och fyra långa bokstäver: Alif, waaw och yaa). När man skriver brukar man sällan använda dessa korta vokaler men man uttalar dem. Det tar fyra till sex år för eleven att lära sig skilja på långa och korta vokaler (Abu- Rabia, 2000). Även Skolverket tar hänsyn till detta när det gäller bedömningskriterier:

Vid bedömningen måste det tas hänsyn till att olika elever med utgångspunkt från sitt modersmålspråk har olika förutsättningar att lära sig skriftspråket. Det måste även tas hänsyn till om det är ett modersmål som saknar skriftspråkskultur eller som har ett alfabet som skiljer sig mycket från det latinska.(skolverket, 2008).

Eftersom arabiska konsonanter ändrar utseende är läsandet och skrivandet helt annorlunda på det svenska språket än på det arabiska språket (Almgard & Qamhawi, 1993).

2.5 Pedagogens roll i modersmålsundervisningen

Det finns flera metoder och arbetssätt som pedagogen kan använda för att kunna hjälpa eleverna på ett bra och konstruktivt sätt som vidare gynnar och stimulerar deras språk- och kunskapsutveckling. Läraren har ett stort ansvar när det gäller att stödja alla elever i deras språk- och kunskapsutveckling. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Undervisningen ska bidra till att eleverna erövrar kunskaper om modersmålets uppbyggnad och blir medvetna om modersmålets betydelse för det egna lärandet. (Lgr 11:87).

2.5.1 Skönlitteraturen som kunskapskälla i modersmålsundervisning

Elevernas läsintresse för skönlitteratur har minskat just nu. Detta innebär att jag som modersmålslärare har ett ansvar att bistå eleverna i sin läsutveckling och hjälpa dem att finna intresse till läsning och genom goda kunskaper finna relevant och intressant litteratur till modersmålsundervisningen. Med hjälp av mina erfarenheter som student/modersmålslärare och fördjupade kunskaper om skönlitteratur tänker jag använda skönlitteratur som en viktig del i min modersmålsundervisning i arabiska.

Lärarnas uppgift är att motivera användandet av skönlitteratur. Nilsson (1997) beskriver att läsning är som en främjande aktivitet, kulturell aktivitet, upplevelse och en källa till kunskap. Nilsson(1997) tar upp ett exempel på hur litteraturläsning kan länkas till ett innehåll i ämnets undervisning. När man arbetar med ett tema om landskapet låter man eleverna läsa skönlitterära texter som har anknytning till landskapet, så menar han att det finns ett samband mellan litteraturläsning och ämnesundervisning. Litteraturen ska fungera som en kunskapskälla och läsupplevelse. När elever får koppla samman sina egna erfarenheter med de erfarenheter som de får genom böckerna så kan de utveckla en fördjupad och mer generell kunskap för just det ämnen de läser om.

Lindö (2005) anser att genom böcker kan elever ta del av andra människors situationer och få hjälp att uttrycka sina egna känslor i ord och tankar ”vilket är grunden för att utveckla social kompetens och emotionell intelligens” (Lindö 2005:30). När elever kan leva sig in i en annan människas situation, utvecklar de ett demokratiskt tänkande anser hon.

2.5.2 Högläsning och stimulering av språkinlärning

Det är väldigt viktigt att en modersmåls lärare kan använda en didaktisk metod som anpassas efter elevernas ålder. Att använda högläsning som undervisningsmetod kan vara en bra metod. Körling (2006) anser att högläsning bör äga rum under elevens hela skoltid. Dels är den viktig för gemenskap bland de deltagande och dels bidrar den till en kollektiv upplevelse som sedan kan användas som utgångspunkt för diskussion och samtal i grupp, vilket Körling betonar som mycket viktigt för att utveckla läsförståelsen. Fortsättningsvis betonas även att högläsningen är ett tillfälle för eleverna att utveckla sin förmåga att lyssna, tänka och fantisera (Körling 2006: 29).

Chambers (1993) beskriver att högläsning kan bli en positiv och tidig läsutveckling där elever utvecklar förmågan att uppmärksamma språkljud och samtidigt får ett större ordförråd. Författaren tycker att elevers ordförråd stimuleras med hjälp av högläsning. Stimuleringen sker på så sätt att elever möter nya ord som de inte hör i vanliga samtal, menar (Chambers 1993).

2.6 Val av läromedel

Englund (2006) säger att läromedel är ett samlingsord för olika medel som används i utbildningssyfte. Oftast tänker man på en lärobok, vilket då även innefattar lärarhandledning. På senare tid ingår det allt oftare även CD-rom och hemsidor. I begreppet läromedel kan man även räkna in video/ DVD-filmer, interaktiva datorprogram och stenciler, men det skulle även kunna vara nål och tråd som används i textilslöjd (Englund, 2006).

Werner (2006) skriver att elever ska ha tillgång till läromedel som täcker väsentliga ämnesområden, men läromedlen ska också ge eleverna ett sammanhang i studierna. Detta tillsammans med vägen till hur eleverna uppnår kunskapsmålen i dagens läroplan, enligt Holmqvist (2006). Resultatet från undersökningen av Skolverket (2006) visar även att lärare idag har stor frihet att välja läromedel för sin undervisning. Lärarna i Skolverket (2006) anser också att den egna kompetensen och pedagogiska grundsynen är av stor betydelse vid val av läromedel. Resultatet från undersökningen av Skolverket (2006) nämner också att majoriteten av lärarna anser att skolans ekonomi påverkar val och inköp av läromedel. En annan viktig faktor vid val av läromedel är elevernas behov och förutsättningar.

2.6.1 Digitala läromedel

Digitala läromedel skapar en motiverande miljö för inläring. Med hjälp av digitala läromedel ökar variation och tillgång i en modersmålundervisning, bland annat kan texter lättare plockas fram och skrivandet underlättas. Generellt kan det digitala läromedlet erbjuda fler möjligheter till en utvecklad och framgångsrik undervisning i modersmålspråk. En av dagens största informationsteknologier är internet som kan förmedla stora mängder information i form av bilder, ljud, ord, text eller data. När internet kommer in i undervisningen måste lärare agera mer som handledare än som föreläsare. Detta för att kunna hjälpa elever att hitta och bedöma material eller skapa kontakter som för dem framåt mot kunskap.

2.7 Undervisningsmiljö

I takt med samhällets utveckling förväntas det att skolan ska förbereda elever för ett liv i ett samhälle där självständighet, eget tänkande och initiativförmåga uppmuntras. För att skapa en lärmiljö krävs det vissa grunder. Enligt Dysthe så kan man göra detta genom samtal och dialog i klassrummet. Det innebär ett klassrum där lärarens röst är en av många röster som lyssnas till, där eleverna också lär av varandra och där muntlig och skriftlig användning av språket står i centrum för inlärningsprocessen. (Dysthe.1996:13).

Skolan har i uppgift att ge eleven utmaningar och mål att sträva efter. Detta kan uppnås genom en god lärmiljö som kan skapas i en socialt fungerande miljö, där det finns trygghet, trivsel och gemenskap som anses vara nyckelord för en god lärmiljö. Det kan bedrivas av en individualiserad undervisning, som bygger på differentierade strukturer och det är nödvändigt för ett effektivt individualiserat lärande. Skolan har ett speciellt ansvar för de elever som inte kan uppnå målet.

2.8 Föräldrars roll

Föräldrars stöd är en viktig faktor för ett lyckat samarbete mellan skolan och hemmet. Utan föräldrarnas stöd når inte lärarna målen för sina undervisningar. Eleverna når inte heller sina mål utan föräldrarnas stöd och hjälp med studierna. För ett bra samarbete mellan modersmåls lärare och föräldrar ska modersmåls läraren ha kunskaper om det svenska skolsystemet och den svenska kulturen och kunna ta stort ansvar för att utöva lärarens roll (Paulin 1993).

I Sverige ska alla föräldrar känna sig trygga med att skicka sina barn till skolan. Här kommer modersmåls lärarens uppgift in med att informera föräldrarna om hur den svenska skolan fungerar. Föräldrarna har en stor påverkan på elevens språkutveckling samt hur den ska kunna behärska båda språken. Det måste finnas ett samarbete mellan föräldrarna och modersmåls läraren för att båda ska ha kontroll på elevens utveckling.

2.9 Bedömning

Bedömning i olika former är ett återkommande tema i samtal med lärare. Många känner sig osäkra och efterlyser tillförlitliga test för att kunna mäta elevernas språkkunskaper i modersmål. Bedömningen bör i första hand vara individuell och syfta till att kunna förutse vilka utvecklingsfaser som står på tur.

I den nya läroplanen (2011) betonar skolverket vikten av modersmålsundervisning och invandrarelevs rätt till modersmålsstöd i svenska skolor. Syftet med undervisningen är att utveckla elevernas modersmålspråk och identitet. För att bedöma elevernas kunskapsutveckling ska modersmåls lärare utgå från kursplanen i modersmål. Kunskap om elevernas aktuella språknivå är nödvändig för att modersmålläraren ska kunna ta hänsyn till deras förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen i andra ämnen. Denna kunskap kan också ligga till grund för olika organisatoriska lösningar i språkutveckling hos eleverna. Dessutom kan en modersmåls lärare ofta behöva definiera elevens språknivå för att klargöra vad eleven kan klara av i skolsammanhang.

3. Metod

Jag har använt mig av en kvalitativ metod eftersom den passar till min studie. En kvalitativ metod används när man studerar exempelvis en människa/arbetsplats med hjälp av metoder som observationer och intervjuer (Stukát, 2005:33). För att få svar på arbetets frågeställningar planerades en studie som bestod av två undersökningar. Den första undersökningen bestod av en intervju (bilaga 3) som gjordes med modersmåslärare, medan den andra delen var en enkätundersökning (bilaga 2) som genomfördes av elever. Studien genomfördes på en modersmålsklass i södra Sverige. Båda mina undersökningar ägde rum i en skola som ligger i södra Sverige.

För att eleverna ska få tillstånd att delta i enkätundersökningen, fick deras föräldrar ge sitt godkännande genom att fylla i en tillståndsblankett (se bilaga 1). Alla som deltog i enkätundersökningen fick vara anonyma. Jag kommer i arbetets fortsättning att inte lämna ut namn på de intervjuade modersmåslärarna och istället kalla dem för A och F.

3.1 Etik

Det finns fyra huvudprinciper som ställs i vetenskapliga undersökningar, enligt forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (www.codex.vr.se).

Vilka är:

1. Informationskravet där informanter skall informeras om syftet av undersökningen.
2. Samtyckskraven där deltagarna själv bestämmer över sin delaktighet.
3. Konfidentialitetskravet där alla personuppgifter ska skyddas och försvaras så att obehöriga personer inte kan nå dem och ta del av de uppgifterna.
4. Den insamlade uppgifter om enskilda personer får endast användas för forsknings syfte.

Jag förklarade syftet med min studie för alla informanter, samt även elevers föräldrar. Informanterna fick också information om deras rätt att ha möjligheten att avbryta sin medverkan utan några negativa följder. Jag informerade dem även att all insamlad data från enkäter och intervjuer ska användas enbart som underlag för min undersökning och att de är anonymiserade i studien.

3.2 Presentation av deltagarna i enkäten och intervjun

Vid intervju undersökningen utfrågades totalt två modersmållärare i arabiska som undervisar elever på högstadienivå. Det är värt att nämna att eleverna som går på deras modersmålsundervisning i arabiska fick svara på enkätundersökningen. Antalet elever som fick svara på min enkät var sammanlagt 16 elever från årskurserna 6 och 8. De intervjuade modersmållärarna A och F var mellan åldern 30-50.

A har en akademisk utbildning med inriktning i matematik för högstadiet och gymnasiet. Hans utbildning är från Libanon. Denna utbildning har han fått validerad här i Sverige. Han är behörig nu som matematiklärare för högstadienivå och dessutom undervisar han arabiska som modersmål i en grundskola som ligger i södra Sverige. Detsamma gäller också för F som undervisar arabiska som modersmål på grundskolan och har fem års erfarenhet som modersmållärare i arabiska. Hon undervisar dessutom franska i högstadiet.

3.3 Genomförandet och bearbetningen

Hela studien bygger på två undersökningar. Den första undersökningen som genomfördes var en enkätundersökning som skulle besvaras. Första steget av arbetet var att jag tog kontakt med modersmållärarna A och F. Det var för att komma överens om en plan om hur vi skulle genomföra enkätundersökningen. Därmed kom vi fram till vilka tider som var passande för både elever och lärare. Slutligen genomfördes enkäten vid slutet av lektionen och det med hänsyn till att eleverna hade ett tillstånd av sina föräldrar innan jag fick genomföra min enkätundersökning.

Eleverna var engagerade i enkätundersökningen. Det var planerat att eleverna skulle svara på frågorna skriftligt och sedan lämna in dem. Allt gick som det var planerat, jag delade ut enkätfrågorna till eleverna och samlade in dem. Denna process utfördes alltså under två tillfällen, det var en gång under en modersmålsundervisning för elever som gick i årskurs 6 och den andra gången för elever som gick i årskurs 8. På det viset fick jag svar på alla frågor i enkäten som jag delade ut. Efteråt kunde jag börja med nästa steg av processen och det var att sammanfatta resultaten av undersökningen genom att presentera det i form av tabeller och diagram samt att genomföra en analys av resultaten från enkätundersökningen. Anledningen

till att jag gjorde om svaren till diagram och tabeller är för att kunna lättare jämföra och se en helhetsbild av svaren med hänsyn till ämnets fråga.

Vid bearbetningen av enkäten använde jag metoden avprickning som är ett mycket effektivt och utmärkt sätt att använda då man gör enkäter. Detta eftersom det finns flera inblandade och det är lättare att få bättre förståelse när man använder avprickning, vilket tillämpades vid den här undersökningen för att t.ex. avpricka hur många som var pojkar eller flickor osv.

Den andra delen av undersökningen var att genomföra en intervju med modersmåslärare. De intervjuade modersmåslärarna A och F visade ett stort intresse och tackade ja till deltagandet av studien. Intervjuerna genomfördes enskilt med modersmåslärarna och de ägde rum efter skoltid. Dessutom spelades intervjuerna in på band, för att underlätta att komma ihåg vad som sades under intervjun. Intervjuerna pågick i ca 25 min var, trots det räckte inte tiden för att besvara alla frågor. De frågor vi inte hann med besvarades via mail (se bilaga 3). När alla frågor var besvarade, kunde jag börja med att sammanfatta det och formulera om dem till en kort sammanfattad text. Själva intervjun utgick från ett antal frågor som var lite varierande men som ändå var inriktade, för att ge en djupare förståelse av undersökningsområdena som kretsar kring modersmålsundervisning. På begäran av A och F fick de ta en titt på frågorna några dagar innan intervjun. Det innebar att pedagogerna fick möjlighet att tänka på och förbereda svaren, så att alla frågor kunde besvaras på bästa sätt möjligt.

3.4 Reliabilitet och validitet

Begreppet reliabilitet eller tillförlitlighet enligt Trost är en mätning som innebär att något är stabilt och inte utsatt för t.ex. slumpinflytelser. Alla intervjuare skall fråga på samma sätt, situationen skall vara likadan för alla. Det betyder att jag har hög grad av reliabilitet eftersom jag har använt mig av enkla påståenden, enkla frågor och enkla svar för att alla informanter ska begripa frågorna på samma sätt och minska risken för missuppfattning. Inom begreppet reliabilitet särskiljs fyra komponenter:

1. Kongruens handlar om liknande frågor som mäter samma sak och denna komponent är väsentlig vid enkätundersökningar eftersom man ställer ett antal frågor om samma företeelse för att kunna få med alla dessa nyanser och sedan kan man göra index med dem liknande frågorna som element.

2. Precision hänger samman med hur respondenterna eller informanterna svarar på frågorna eller hur de svarar på enkätformulär genom att kryssa i rutorna.
3. Objektivitet betyder att svaren sammanställs på ett likadant sätt. Om detta uppfylls är objektiviteten hög. Vid kvantitativa studier, är det viktigt att konstans föreligger i kortsiktig mening om man svarar idag eller imorgon skulle inte spela någon roll för hur svaret kommer att bli.
4. Konstans handlar om tidsperioden eller förutsätter att fenomenet eller attityden inte ändrar sig.

Enligt Trost "Traditionellt menar man med validitet eller giltighet att instrumentet eller frågan skall mäta det den är avsedd att mäta".

Begreppet validitet innebär att undersökningen skall mäta det som är planerat att mäta. Det betyder också att en forskare först undersöker det han ska undersöka. Jag anser att min undersökning också har fått en hög validitet eftersom mina informanter har olika åldrar, arbetserfarenheter och att de arbetar på olika skolor i olika kommuner (Trost, 2012:61).

4. Resultat

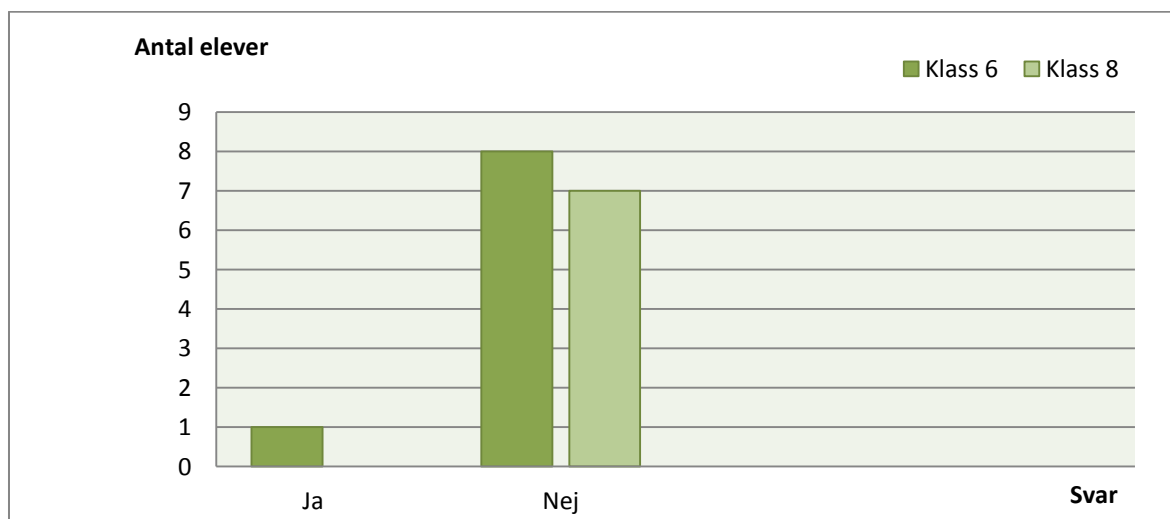
Data insamlingarna som framstod i resultaten är baserade på två typer av undersökningar, intervju och enkätundersökning. De här resultaten av undersökningarna presenterades i form av tabeller och diagram. Här nedan visas ett antal diagram som visar resultaten av enkätundersökningen med hänsyn till antalet elever i varje klass.

4.1 Enkätundersökning

Tabellen visar andelen killar och tjejer som deltog i min undersökning per klass. Den ger också en bild om att det finns fler tjejer än killar som går på modersmålslektioner.

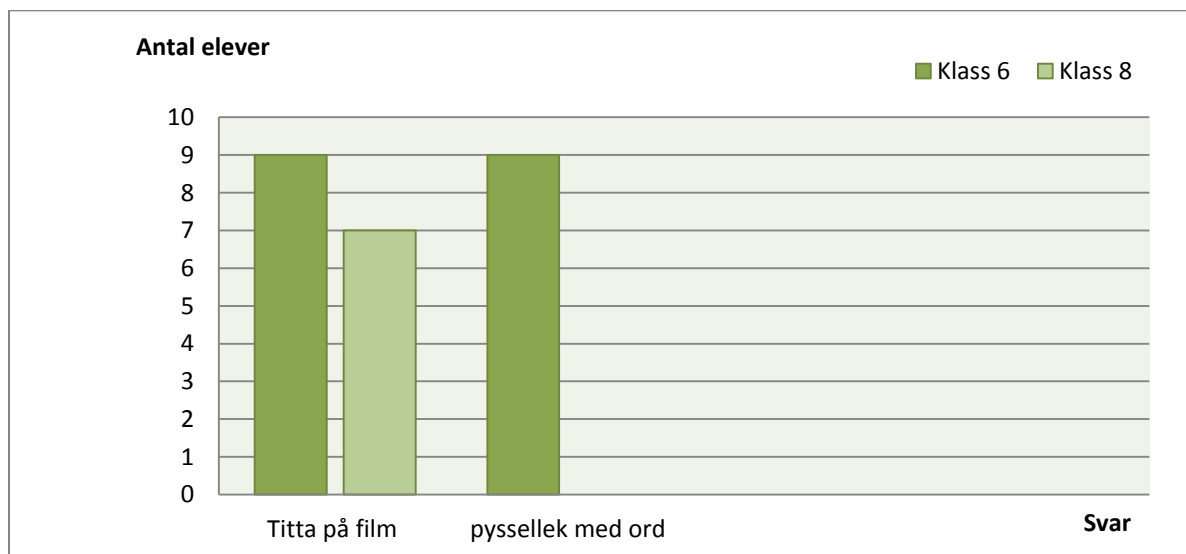
Skola	Antal elever i enkätundersökning	Andel killar	Andel tjejer
Klass 6	9	2	7
Klass 8	7	3	4
Sammanlagt antal elever	16	5	11

Fråga 1: Har du gått i en arabisk skola tidigare? om ja, vilken årskurs?

Genom den här frågan ville jag ta reda på hur många elever som har läst arabiska tidigare d.v.s. om de har gjort det i deras hemländer eller om de har läst arabiska i en friskola här i Sverige. De flesta svarade att de inte har läst arabiska tidigare. Men det finns en elev som hade läst arabiska tidigare i en friskola här i Sverige.

Fråga 2: Vad var roligt under arabiska lektionerna?

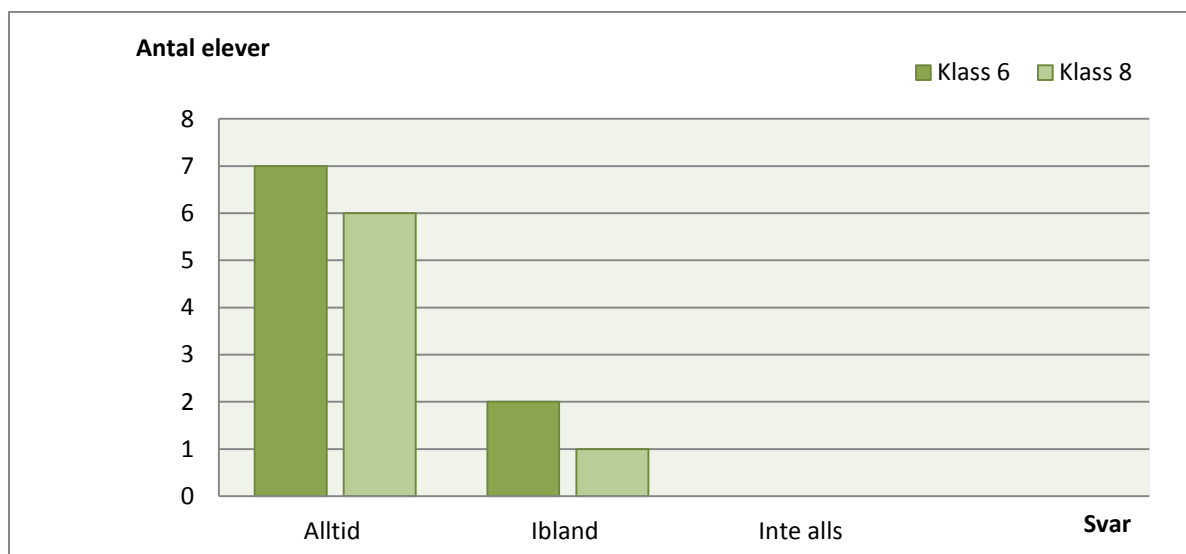
Eleverna läser en timmes modersmål varje vecka. Därför har inte de intervjuade modersmåls lärarna möjlighet att arrangera flera sorters aktiviteter, då passen är väldigt korta. Men de vanligaste aktiviteterna som man hinner göra under passen är pysellek eller att se film på arabiska.

På fråga 2 i enkäten svarade eleverna i årskurs 6 att de tycker om båda, medan de flesta i årskurs 8 svarade att de hellre vill se på film.

Resultatet blev att eleverna tycker mest om att se på film. Denna fråga ställdes för att veta vad elever tycker om att göra på arabiska lektioner och dessutom för att få en uppfattning av vad elever tycker om aktiviteterna på arabiska lektioner.

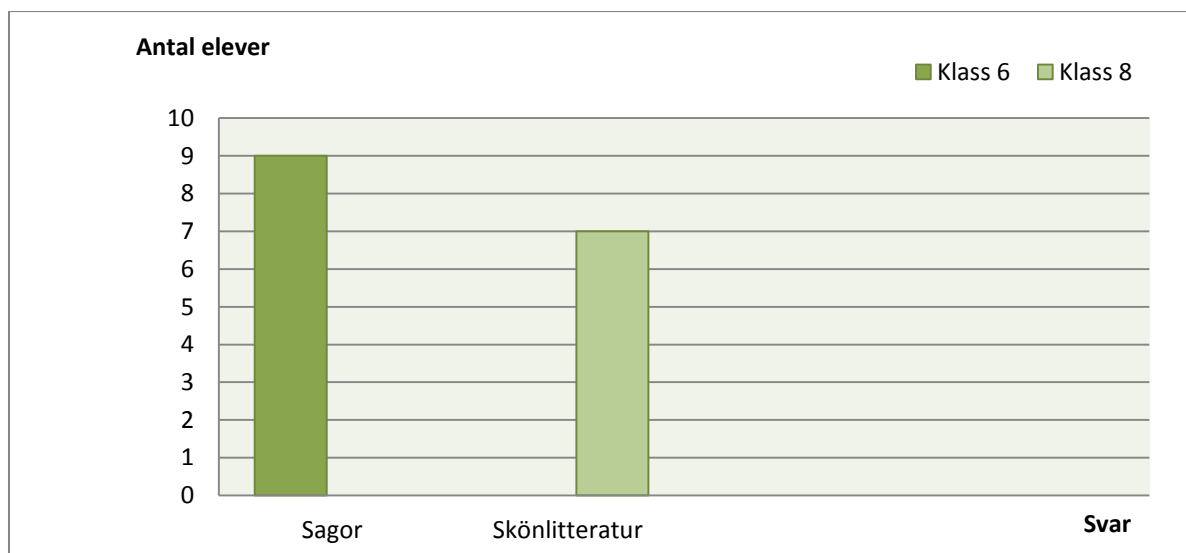
Genom filmer får eleverna lära sig att se och höra hur språket används och dessutom lära sig om sin egen kultur. Pysellek kan främja elevers förmåga att samarbeta och kommunicera med andra och på det sättet utvecklar eleverna sin talförmåga.

Fråga 3: Brukar du prata arabiska hemma, i så fall hur mycket?

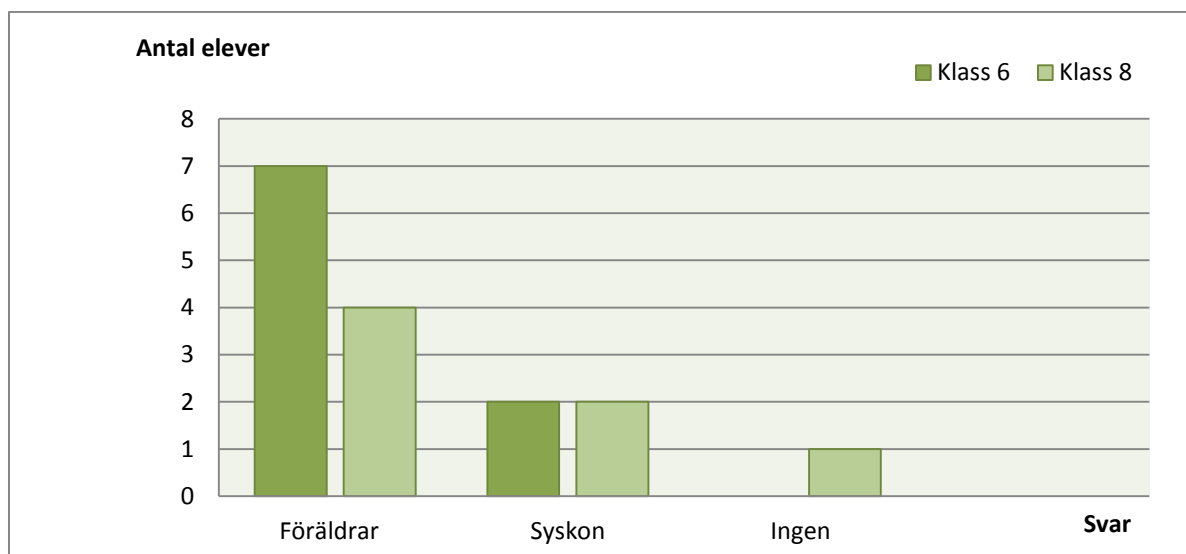
De flesta svarade att de brukar använda arabiska språket hemma. De brukar använda det när de läser koranen, och när de chattar via internet med sina familjer i hemlandet.

Fråga 4: Vad läser du helst sagor eller skönlitteratur?

Majoriteten säger att de tycker om att läsa sagor och skönlitteratur under modersmålslektionerna. Det kan tolkas genom att de yngre har lättare för att läsa sagor som består av ett enkelt språk och som innehåller bilder. De som valt sagor är också yngre och kan inte läsa långa texter som är minst 30 sidor, eftersom de inte har ett välutvecklat språk och läsförmåga.

Fråga 5: Brukar du få hjälp eller stimulans hemifrån för att göra arabiska läxor?

Eleverna får mest hjälp med sina läxor av föräldrarna men ibland även av deras syskon. Men det finns en elev som inte alls får någon hjälp hemma, eftersom hans föräldrar inte kan arabiska så bra, men alla elever får ändå stimulans av sina föräldrar för att göra läxor.

4.2 Resultatet av intervjuerna

Alla intervjuade modersmållärare tycker att modersmålsundervisning spelar en viktig roll vid inlärningsprocessen av modersmålspråket. I denna process har läraren en viktig roll. Därför är det viktigt att hen hjälper och stödjer elevernas språkutveckling i modersmålet.

Modersmålläraren A säger utan att tveka att *modersmålspråket är ett medel som används för att tolka alla tankar, känslor och idéer*. Det är därför viktigt att utveckla både elevernas skriv- och talförmåga.

Till varje läsår planerar modersmållärarna A och F tillsammans innehållet, aktiviteter och teman utifrån elevernas önskemål och målsättning för undervisningen i modersmål. Därefter planerar de undervisningen utifrån elevernas ålder, språkliga och kunskapsmässiga nivå. De tar även hänsyn till lokala pedagogiska planeringar för olika år i högstadiet.

F och A anser att en timme i veckan är för kort tid för att eleverna ska kunna utvecklas språkligt och även kunskapsmässigt. De tycker även att alla modersmålslektioner är

förlagda på sena eftermiddagar, då alla elever är omotiverade och utmattade efter en lång skoldag och en massa skolarbeten. Brist på material och läromedel anser båda lärarna utgöra hinder för deras planering, för att böckernas innehåll inte är anpassade till omständigheterna i det dagliga livet i Sverige. Dessutom anser F att det importerade läromedel som hon har tillgång till är för gammalt och passar inte till modersmålsundervisning i Sverige.

Båda modersmållärarna arbetar på olika sätt för att stimulera elevers språkutveckling i modersmål. De betonar vikten av olika språkaktiviteter och aspekter såsom högläsning, samtal/diskussion, skrivförmåga, musik, bild, temaarbete, sagor och skönlitteratur. De anser detta som viktiga faktorer som kan bidra till en språkutveckling hos elever som läser modersmål i arabiska. De är dessutom överens om att språkutveckling i modersmål är en tidskrävande process och kräver stor ansträngning från många sidor (elev, läraren och föräldrar), därför är det viktigt att få prova och arbeta med alla möjliga sätt för att utveckla elevens modersmålspråk.

Vidare berättar F att högläsning inte bara handlar om inläring utan att det även är bästa vägen till läslust. Hon säger att *"När jag högläser för eleverna till exempel sagor så blir eleverna nyfikna och så ivriga att höra slutet, så att de kan låna min bok och läsa färdigt sagan hemma"*. Hon själv är inriktad på högläsning och tycker att genom det får eleverna möjlighet att rabbla med arabiska bokstäver. Hon betonar även vikten av att närläsa faktatext på overhead vid högläsning, detta för att elever som lyssnar inte ska tappa sin uppmärksamhet, utan även se texten och se hur dess meningar är uppbyggda. Hon försöker även att väcka elevers läslust genom att arbeta mycket med läsförståelse. Ofta får eleverna svårare frågor som hon förbereder själv och som skiljer sig från dem som redan finns i läromedlet. Uppgifterna innehåller öppna frågor "autentiska frågor" som inte har givna svarsalternativ. Detta kräver mer bearbetning och ger eleverna möjlighet att tänka, fundera, samtala och diskutera.

A och F tycker att temaarbete är en mycket effektiv undervisningsmetod som leder till språkutveckling. De betonade att temat ska vara anpassat efter kursplanen. Eleverna ska få möjlighet att aktivt jobba med flera moment såsom tankekartor, bilder, söka och läsa faktatexter på nätet, rita, skapa former och även skriva fritt egna texter på datorn.

Ett samarbete mellan föräldrarna och modersmålläraren kan leda till att man får mer kontroll på elevens språkutveckling, tycker modersmållärarna. Detta samarbete kan uppnås genom att t.ex. bjuda föräldrar till skolan (föräldrabesök). Eller kan till och med modersmållärare ordna ett föräldramöte där alla föräldrar kallas samtidigt för att få information om skolans läge och elevernas situation i skolan.

Vid bedömning och betygsättning använder modersmållärarna betygsriterier som finns för modersmål i Lgr11. Det finns olika betygsnivåer A-F för bedömningen av elevens kunskaper. Betyget A är det högsta medan betyget E är det lägsta betygssteget. De bör ha förmåga att skriva olika texter med begripligt innehåll och viss språklig variation genom att kombinera vardagsrelaterade och ämnesrelaterade ord och begrepp. Eleverna bör ha förmåga att jämföra, översätta ord och begrepp från arabiska till svenska och omvänt för att uppnå högsta betygsriterierna.

Vid intervjun nämnde A att han brukar använda digitala läromedel som datorer, bland annat Google Drive som utvecklar elevers modersmålspråk. Han nämnde dessutom att här kan elever inte komma med ursäkter som att texten gick bort för att datorn stängdes av, eftersom programmet sparar texten av sig själv. En annan fördel är att man kan göra gruppuppgifter tillsammans utan att behöva befinna sig på samma plats, naturligtvis kan man dela uppgifter med lärare och andra. F menar att eleven blir stimulerad till att lära sig genom att det finns appar som underlättar inläring. Då har eleven roligt och utan att tänka på det lär han/hon sig. Hon rekommenderar också användning av smartboards som hon själv brukar använda i undervisningen.

4.3 Analys av resultatet

Syftet med enkätundersökningen har varit att undersöka vad elever tycker om modersmålsundervisning i arabiska. De verkade mycket motiverade vid deltagandet av enkätundersökningen. Många elever var mycket intresserade och ville gärna tala om vad de tycker om sin modersmålsundervisning.

Första frågan som ställdes i enkäten var tänkt till att ta reda på hur många elever som hade läst arabiska tidigare i sina hemländer eller i någon friskola här i Sverige, de flesta svarade att de inte hade läst tidigare. Det betyder att dessa elever har lärt sig läsa och skriva arabiska genom modersmålsundervisningen, men att de inte fått undervisning i andra skolämnen på arabiska.

Den andra frågan är ställd för att veta vilka aktiviteter som eleverna tycker mest om. De tyckte mest om dessa två aktiviteter. Dels för att filmen är på deras hemspråk så det är annorlunda än de västerländska filmerna och på samma gång lär de sig om sin egen kultur. De känner sig också hemma med filmen pga. deras påbrå, och definitivt för att det är roligt. I den tredje frågan så var syftet att veta hur många som använder arabiska språket hemma. De flesta svarade att de brukar använda arabiska hemma trots att de är födda i Sverige. Svaret på fjärde frågan var att eleverna tycker mest om att läsa sagor och skönlitteratur. Man kan dra slutsatsen att eleverna gillar att vara engagerande och aktiva att de gillar att utföra något på lektionerna. Detta är ett bra tecken på att eleverna är motiverad till att lära sig och därmed har lust att läsa texter på arabiska. På den sista frågan i enkäten svarade de flesta eleverna att de brukar få stöd och stimulans med läxor i modersmålspråket från hemmet. Med detta kan man se en positiv trend där föräldrar visar stöd för elevernas lärande av modersmålspråket.

Enligt kursplanen ska undervisningen i ämnet modersmål syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i sitt modersmål. Vid analysen av intervjuerna kan man konstatera att modersmåls lärare strävar efter samma mål, vilket är att utveckla både elevs språk och kunskap. Men vägarna dit kan se lite olika ut. Modersmåls lärare använder sig av olika redskap för att kunna förverkliga detta mål. Skolverkets kursplaner för ämnet modersmål säger att i modersmålsundervisning ska elever få möjlighet att inte bara lära sig läsa och skriva på sitt modersmål, utan ämnets uppdrag är att stärka lärande och att befästa kunskaper.

Enligt intervjuerna med modersmåls lärarna utgår alla planeringar från kursplanen för modersmålet. Dessutom tar A och F i sin planering hänsyn till språklig kunskapsnivå samt varje elevs ålder. Tiden som ägnas åt modersmålsundervisning, vilket är åttio minuter i veckan, verkar vara otillräcklig för att eleverna ska kunna utveckla både språk och kunskap. Det är en alltför begränsad undervisningstid för att kunna uppnå kursplanens mål.

Modersmålsundervisning i skolan är förlagd till eftermiddagar och efter skoltid. Detta innebär att lektionerna inte är lika gynnsamma som alla andra som sker under skoltid, eftersom elever inte är så pigga och inte lika engagerade på eftermiddagarna som på förmiddagarna. Utbudet av material för modersmålsundervisningar är begränsat. För att kunna lösa detta, tvingas modersmåls lärarna redigera eget material och läromedel anpassade till respektive nivå och ålder. Modersmåls lärarna måste arbeta fram sitt eget material och anpassa det till alla nivåer.

Modersmåls lärarna A och F använder olika och varierande arbetssätt för att stimulera elevernas språkutveckling i modersmålet. Dessutom har de olika prioriteringar, men alla

främjar elevernas språkutveckling i arabiska som en grund för att utveckla all kunskap inom alla fält. Resultaten av intervjuerna visar att det finns en medvetenhet om bland annat betydelse av högläsning som är en grundläggande del i elevernas läs- och språkutveckling. Ur högläsningen uppstod andra aktiviteter såsom samtal och skrivning. Högläsning med tillhörande samtal, så kallade boksamtal är mycket betydelsefullt för inläraren, eftersom det stimulerar utvecklingen av läsförståelsen, och ger eleverna möjlighet att reflektera kring texterna de läser. Högläsning är ett sätt att stärka elevers litterära medvetenhet och öka deras bokintresse och läslust. Denna vana kan öka deras språknivå. Efter högläsning med tillhörande samtal kan skrivprocessen äga rum och betraktas som en meningsfull väg där eleverna kan formulera deras tankar med egna ord. Tankar som eleverna för med sig till andra skolämnen.

Undersökningen visade dessutom att en varierande undervisning är väldigt utvecklande för eleverna, bland annat användning av tema i modersmålsundervisning. Att undervisa tematiskt är ett arbetssätt där modersmålsläraren kan ta tillvara på elevernas kreativitet, och där kunskap och språkutveckling genom genomtänkt planering kan gå hand i hand. Studien visar att genom temat får eleverna möjlighet att aktivt jobba med flera moment såsom tankekartor, bilder, rita, skapa former, söka och att läsa fakta texter på nätet. Ett annat resultat som framkom i undersökningen är att skönlitteratur kan användas som en central kunskapskälla inom ramen för en tematisk organiserad undervisning. Det finns stora vinster med tematisk undervisning tycker lärarna, främst i form av att stimulera helhetstänkandet och nyfikenhet hos eleverna. Den ökar även samarbetsförmågan och konsten att ta tillvara på elevernas unika kompetens.

5. Diskussion och slutsats

Syftet med arbetet har varit att undersöka och få en översikt över modersmålsundervisning i arabiska. Genom resultatet och analysen från intervjuerna med modersmålslärarna kan man lyfta fram arbetet med språkutvecklingen som modersmålslärarna har presenterat i studien. Det handlar om att utforma undervisningen på ett sådant sätt så att eleverna blir aktiva i både sitt kunskapssökande och i sitt språkutvecklande. Alla metoder används för att engagera elever i samtal, dialoger, presentation av sina tankar och idéer .etc. Undersökningen kastar inte bara ljus på de didaktiska aspekterna i modersmålslärarens arbete utan har också visat vilka svårigheter som finns inom modersmålsundervisningen. Bland annat val av läromedel som kan skapa ett allvarligt problem i en modersmålsundervisning. Detta innebär också att modersmålsundervisningen inte har samma förutsättningar som andra ämnen i skolan.

Jag som modersmålslärare i arabiska har blivit mer medveten om hur viktigt det är att få in skönlitteratur i undervisningen för att lättare kunna knyta det till elevers erfarenheter. Man kan se litteraturläsning som ett medel för att uppnå olika mål men man kan också se litteraturläsning som ett mål i sig (Lindö, 2002:179). Jag tycker att användningen av skönlitteratur är ett viktigt verktyg i modersmålsundervisningen, för att främja språkutvecklingen både muntligt och skriftligt. Resultaten av enkätundersökningen visar dessutom att eleverna har en god tendens till att läsa skönlitteratur.

Jag anser också att det är viktigt att ha högläsning och samtal kring lästa böcker under modersmålsundervisningen. Även (Körling 2006: 29) betonar vikten av högläsning och anser att högläsning är ett tillfälle för eleverna att utveckla sina förmågor att lyssna, tänka och fantisera.

Det finns mycket som är gemensamt med de intervjuade modersmålslärarna men ändå har var och en sitt eget sätt att arbeta med språkutveckling. Det finns inget absolut och entydigt sätt som fungerar som metod eller arbetssätt för elever som läser arabiska som modersmål.

Dessutom har varje modersmålslärare en egen uppfattning kring språkutveckling. Men båda är tydliga och konkreta i sitt språk och arbetssätt med eleverna.

I denna studie har det framkommit att modersmål har ett stort värde för eleverna. Resultatet har visat att modersmålslärare som är bekant med modersmålsundervisningens betydelse överskrider alla hinder och arbetar på ett utvecklande arbetssätt.

6. Avslutning

I det här arbetet har jag försökt ge en bred överblick över några av de moment/ komponenter som anses ha en stor betydelse för elever som läser arabiska som modersmål.

Jag tycker att språkkunskaper är mycket högt värderade i dagens globala värld och därför är det positivt att ha en medborgare som behärskar olika språk. Nya medborgarna kan fungera som brobyggare mellan länder, vilket i sin tur hjälper till att öka förståelse och minska fördomar mellan människor.

Modersmålet är verkligen värdefullt och alla borde bli medvetna om dess betydelse för elevers utveckling av identitet och kompetens. Modersmålsundervisning ska hjälpa elever och ungdomar att utveckla sitt eget språk betydligt och lära sig mer om den egna kulturen, och den ska underlätta deras utveckling till flerspråkiga människor med mångkulturell identitet.

Kunskapen om skönlitteratur har öppnat mina ögon genom att jag har fått reda på hur mycket mer skönlitteraturen påverkar eleverna än bara språkmässigt. De får möta olika värderingar, får förståelse för andra människor och utvecklar empati. De vidgar sina omvärldskunskaper, kulturkunskaper, lär sig framföra sina åsikter och utvecklar sin sociala kompetens och bygger upp en god självkänsla. Om jag arbetar med skönlitteratur som undervisningsmetod kan jag lättare arbeta ämnesintegrerat. Jag anser även att genom detta arbetssätt uppfyller jag de mål som står både i läroplanen (Lgr11) och kursplanen för modersmål.

Med dessa erfarenheter i bagaget har jag bildat en egen uppfattning om hur jag vill jobba med mina framtida elever med skönlitteraturen som grund och samtidigt har användandet av skönlitteratur som medel för lärande blivit en av mina grundtankar för att undervisa. Vidare har jag fått inse att de vuxna är viktiga förebilder, när det gäller arbete med skönlitteratur. Jag hoppas att jag genom den här undersökningen har väckt intresse för vidare studier, eftersom det finns mycket intressant som man kan fördjupa sig i inom ämnet modersmålsundervisning. Jag känner att jag har lärt mig oerhört mycket under tiden som arbetet pågick och att intresset för ämnet ökade mer.

7. Vidare forskning

Målet enligt läroplanen (2011) är att undervisningen i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om sitt modersmål (Skolverket, 2011: 87).

Modersmållärare har ett ansvar att bistå elever i sin läsutveckling och hjälpa dem att finna ett intresse till läsning och genom sina egna kunskaper finna en relevant och en intressant skönlitteratur till modersmålsundervisningen. Jag tror att en god lärandemiljö kan bidra till en positiv utveckling och samtidigt stimulera elever till läsning.

Modersmålsundervisning ger ett mycket stort informationsbehov för invandrarelevs utveckling och prestation inom skolan, vilket är ett mycket stort behov för samhället. Därför behövs det mer forskning som kan visa all nytta som modersmålsundervisning gör för invandrarelever, vilket skulle vara ett mycket intressant undersökningsområde att gå vidare inom.

8. Källförteckning

- Abu-Rabia, S. (2000) Effects of exposure to literary Arabic on reading comprehension in a diglossic situation. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, 13(1-2), 147-157.
- Almgard P. & Qamhawi, O. (1993). *Mer än ett modersmål*. Stockholm: HLS Förlag
- Chambers A. (1993). *Böcker inom oss - om boksamtal*. Stockholm: Rabén och Sjögren.
- Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O. (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

- Englund, B. (2006) *Vad har vi lärt oss om läromedel? – En översikt om nyare forskning*. Underlagsrapport till Läromedelsprojektet, november 2006. Stockholm.
- Fredriksson, G. (1991). *Invandrareleverna och skrivprocessen*. Lund: Gleerups.
- Holmqvist, M. (2006) Att teoretisera lärande. I Mona Holmqvist, red: *Lärande i skolan Learning study som skolutvecklings modell*, 9 -27. Lund: Studentlitteratur.
- Hultinger, E.S. & Wallentin, C. (1996). *Den mångkulturella skolan*. Lund: Studentlitteratur
- Hyltenstam, K. & Tuomela, V. (1996) Hemspråksundervisningen. I Kenneth Hyltenstam, red: *Tvåspråkighet med förhinder? Invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige*. 9 - 109. Lund: Studentlitteratur.
- Håkansson, G. (2003) *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur

- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Skolverket.
- Körling, A. (2006). *Kiwimetoden - hela språkets undervisning*.
- Lindö, R. (2005). *Den meningsfulla språkväven*. Lund: Studentlitteratur.
- Myndigheten för skolutveckling(2003) *Att läsa och skriva*.
- Nilsson, J.(1997). *Tematisk undervisning*. Lund: Studentlitteratur
- Paulin, A. (1993). *Mer än ett modersmål, Hemspråksdidaktik*. Stockholm: HLS: Statens Skolverket.
- Selander, S. (2003) *Pedagogiska texter och andra artefakter för kunskap och*

kommunikation. Bilaga 2 till SOU 2003:15.

- Skolverket (2006) *Läromedlens roll i undervisningen. Grundskolelärares val, användning och bedömning av läromedel i bild, engelska och samhällsvetenskap. (Rapport 284)*. Stockholm: Fritzes.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur
- Werner, L. (2006): *Grundskolans regelbok 2006/2007*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Elektroniska källor:

www.codex.vr.se

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skolforordning-2011185_sfs-2011-185/?bet=2011:185

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/modersmal> . 2014-05-23.

<http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikation/1974> .2014-05-25.

<http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikation/1974> .2014-05-25.

<http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikation/visa-enskild-publikation?>. 2014-05-25.

<http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikation/visa-enskild-publikation?D2593>.
2014-05-25.

Skolverket, 2008 <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1946>. 2014-05-25.

8.1 Bilaga (1)

Till dig som är vårdnadshavare/förälder:

Jag är lärarstuderande vid lärarutbildning i Malmö högskola. Jag har påbörjat mitt examensarbete och jag tänkte inkludera en enkätundersökning i mitt arbete. Den här enkäten innehåller ett antal frågor riktat till elever som läser arabiska som modersmål. Resultaten från denna undersökning kommer att ge en bild av hur modersmålsundervisning i arabiska bedrivs vid dagens tid. Uppgifter av deltagarna kommer att behandlas på ett sådant sätt att enskilda personer inte kan identifieras. Detta brev har vi lämnat ut till er som kännedom för mitt arbete.

Jag tackar på förhand.

... Ja, Jag tillåter att mitt barn gör enkätundersökning

... Nej, Jag tillåter inte att mitt barn gör enkätundersökning

Mitt barns namn ...

Underskrift och datum

.....

Med vänliga hälsningar

Butheina Almahmoud

8.2 Bilaga (2)

Enkät frågor

Kön:

Flicka

Pojke

Klass

1- Har du gått i en arabiska skola tidigare? om ja; vilka årskurser?

2- Vad var roligt under arabiska lektionerna?

3- Brukar du prata arabiska hemma, i så fall hur mycket?

Alltid

Ibland

Inte alls

4- Vad läser du helst sagor eller skönlitteratur?

5- Brukar du få hjälp eller stimulans hemifrån för att göra arabiska läxor?

Tack för din medverkan!

8.3 Bilaga (3)

Intervju frågor:

- 1- Vad har du för utbildning och i vilka ämne är det, hur länge har du arbetat inom det?
- 2- Hur planerar du till modersmålsundervisning?
- 3- Vilka metoder använder du i modersmålsundervisningen?
- 4- Vilka material anser du stödjer inläring hos elever vid undervisning?
- 5- Enligt läroplan från skolverket skulle undervisningen vara anpassad efter elevens förmåga och bakgrunden, tycker du att ni uppnår detta genom undervisningen?
- 6- Tycker du att modersmålsundervisningen kan främja elevens förmåga och kunskapsutveckling?
- 7- Finns det ett samarbete mellan modersmål lärare och elevens föräldrar? På vilket sätt hjälper det elevens utveckling, tycker du?
- 8- Vad tycker du om att använda digitala läromedel i undervisningen?
- 9- Brukar du använda sagor eller skönlitteratur vid undervisningen?
- 9- Arabiska diglossi påverkar inläring modersmålspråket i arabiska?
- 10- hur använder bedömning i modersmålspråket?